

Przedmiot „Pedagogika” – 60 godzin zajęć (30 godz. wykładów i 30 godz. zajęć konwersatoryjno-warsztatowych)¹

Zajęcia z pedagogiki mają przygotować przyszłego nauczyciela do realizacji podstawowych zadań szkoły, a zwłaszcza inspirować do twórczego i refleksyjnego działania w roli nauczyciela.

1. Program wykładów

Liczba godzin: 30

W opisie programu wykładów z pedagogiki można wyróżnić moduły tematyczne oraz spis obowiązującej studentów literatury podstawowej oraz literatury uzupełniającej.

Wykłady z pedagogiki kończą się **egzaminem testowym, obejmującym całość problematyki wykładów**. Podstawą formułowania pytań testowych są cele, sformułowane w programie wykładów. Aby ułatwić studentom przygotowanie się do egzaminu przygotowaliśmy komplet folii do wykładów w wersji elektronicznej, dostępny dla studentów na stronie CEN UW. (www.cen.uni.wroc.pl – Uprawnienia pedagogiczne).

I. Filozoficzno-psychologiczne i socjologiczne podstawy wychowania i nauczania

Cele:

Student potrafi:

- wymienić i rozpoznać w praktyce elementy konstytuujące różne ideologie edukacyjne,
- wymienić i wyjaśnić podstawowe założenia polskiego systemu edukacji,
- opisać kulturowe uwarunkowania procesu edukacji.

1. Wykład – 2 godz.

Pedagogika – nauka czy filozofia wychowania? (spory wokół pojęć: „wychowanie” i „nauczanie”). Odmiany myślenia o edukacji. Rola przedrozumienia i samowiedzy w pracy nauczyciela – wprowadzenie do rozpoznawania osobistych teorii nauczania i wychowania.

Literatura obowiązkowa:

Pedagogika. Podręcznik akademicki, (red.) Z. Kwieciński, B. Śliwerski, cz. 1, PWN, Warszawa 2004, ss. 11-15.

Polak K., *Podążając ku niewidocznemu (teorie indywidualne nauczycieli)*, w: K. Kruszewski (red.), *Pedagogika w pokoju nauczycielskim*, WSiP, Warszawa 2000, ss. 162-168.

Rutkowiak J., *„Pulsujące kategorie” jako wyznaczniki mapy odmian myślenia o edukacji*, w: J. Rutkowiak (red.), *Odmiany myślenia o edukacji*, Ofic. Wyd. IMPULS, Kraków 1995, ss. 16-24.

Literatura uzupełniająca:

Gołębniak B.D., *Szkoła wspomagająca rozwój*, w: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, cz. 2, PWN, Warszawa 2004, ss. 107-117.

Kohlberg L., Mayer R., *Rozwój jako cel wychowania*, w: Z. Kwieciński, L. Witkowski (red.), *Spory o edukację. Dylematy i kontrowersje we współczesnych pedagogiach*, Edytor, Warszawa 1993.

Meighan R., *Wczesne wychowanie i kształcenie*, w: Z. Kwieciński (red.), *Nieobecne dyskursy. Studia kulturowe i edukacyjne*, cz. V, Wyd. Nauk. UMK, Toruń 1997, ss. 171-179.

¹ Zaprezentowaną poniżej wersję programu zajęć z pedagogiki opracował Zespół Pedagogów Pracowni Kształcenia Psychologiczno-Pedagogicznego Nauczycieli Centrum Edukacji Nauczycielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego w składzie: mgr M. Tkocz, dr S. Dudziak-Kamieniarz, mgr M. Fankanowski.

Śliwerski B., *Współczesne teorie i nurty wychowania*, IMPULS, Kraków 1998, ss. 11-41.

2. Wykład – 2 godz.

Filozoficzno-psychologiczne podłoże systemu edukacji w Polsce. Edukacja monologowa a wpływ psychologii rozwoju i psychologii humanistycznej – implikacje dla pedagogiki i dydaktyki. Edukacja holistyczna i dialogowa w szkole.

Literatura obowiązkowa:

Gołębniak B.D., *Szkoła wspomagająca rozwój*, w: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, cz. 2, PWN, Warszawa 2004, ss. 99-107.

Grondas M., *Ujęcia holistyczne w edukacji*, w: *Program Nowa Szkoła. Integracja międzyprzedmiotowa*, CODN, Warszawa 1999, ss. 42-45.

Rylke H., Klimowicz G., *Szkoła dla ucznia. Jak uczyć życia z ludźmi*, Warszawa 1992.

Literatura uzupełniająca:

Klus-Stańska D., *Konstruowanie wiedzy w szkole*, Wyd. UW-M, Olsztyn 2000, ss. 50-150.

Klus-Stańska D., *Narracja w szkole*, w: J. Trzebiński (red.), *Narracja jako sposób rozumienia świata*, GWP, Gdańsk 2002, ss. 189-212.

Melosik Z., *Pragmatyzm i edukacja w Stanach Zjednoczonych: między poglądami J. Deweya a współczesną rzeczywistością*, w: J. Rutkowiak (red.), *Odmiany myślenia o edukacji*, Ofic. Wyd. IMPULS, Kraków 1995.

3. Wykład – 2 godz.

Kulturowe uwarunkowania edukacji

Literatura obowiązkowa:

Melosik Z., *Kultura popularna jako czynnik socjalizacji*, w: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, cz. 2, PWN, Warszawa 2004, ss. 68-93.

Stadnik K., Wójtewicz A., *Anielice czy diablance? Dziewczęta w szponach seksualizacji i agresji w perspektywie socjologicznej*, Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2009, ss. 67-91.

II. System oświaty w Polsce

Cele:

Student potrafi:

- wymienić podstawowe założenia polskiego systemu oświaty.

4. Wykład – 2 godz.

System oświaty w Polsce. Struktura systemu oświaty. Zarządzanie szkołami i placówkami publicznymi. Nadzór pedagogiczny. Społeczne organy w systemie oświaty.

Literatura obowiązkowa:

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 - tekst jednolity z późn. zm., stan na 01.09.2010) http://www.men.gov.pl/prawo_owsiawowe.html

Literatura uzupełniająca:

Śliwerski B., *Klinika szkolnej demokracji*, IMPULS, Kraków 1996, ss. 15-41.

Vic Kelly A., *Edukacja w społeczeństwie demokratycznym: podstawowe zasady*, w: Z. Kwieciński (red.), *Nieobecne dyskursy. Studia kulturowe i edukacyjne*, cz. V, Wyd. UMK, Toruń 1997, ss. 123-15.

III. Rozwój zawodowy nauczyciela

Cele:

Student potrafi:

- uzasadnić znaczenie dobrego startu zawodowego nauczyciela,
- opisać związane ze startem zawodowym trudności i sposoby ich rozwiązywania (zapobiegania im),
- zinterpretować zachowania uczniów podczas pierwszej lekcji,
- wymienić i rozpoznać fazy w nastawieniu zawodowym nauczyciela,
- opisać objawy i skutki „wypalenia zawodowego” nauczyciela oraz podstawowe sposoby samopomocy,
- przedstawić ścieżkę awansu zawodowego nauczyciela.

5. Wykład – 2 godz.

Start zawodowy nauczyciela

Literatura obowiązkowa:

Janowski A., *Uczeń w teatrze życia szkolnego*, WSiP, Warszawa 1995, ss. 88-99, 131-139, 146-163.

6. Wykład – 2 godz.

Samorozwój nauczyciela. Stadia rozwoju zawodowego nauczyciela. Bariery i źródła samorozwoju. Etyka nauczycielska. Awans zawodowy.

Literatura obowiązkowa:

Arends R.I., *Uczymy się nauczać*, WSiP, Warszawa 1998, s. 49.

Pomianowska M., Sielatycki M., Tołwińska-Królikowska E., *Awans zawodowy nauczyciela. Poradnik*, CODN, Warszawa 2000, ss. 5-7, 11-15.

Kwaśnica R., *Wprowadzenie do myślenia o wspomaganiu nauczycieli w rozwoju*, WOM, Wrocław 1994, ss. 27-30.

Kędracka E., *Wypalanie się zawodowe nauczycieli*, w: J. Kropiwnicki (red.), *Szkoła a wypalenie zawodowe*, Wyd. Naucz., Jelenia Góra 1999, ss. 29-41.

Program Nowa Szkoła. Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli, CODN, Warszawa 1999, ss. 39, 41.

Śliwerski B., *Nauczycielskie manewry wobec uczniów*, w: *Jak zmieniać szkołę. Studia z polityki oświatowej i pedagogiki porównawczej*, Ofic. Wyd. IMPULS, Kraków 1996, ss. 179-198.

Literatura uzupełniająca:

Śliwerski B., *Co z etyką nauczycieli?*, w: *Jak zmieniać szkołę. Studia z polityki oświatowej i pedagogiki porównawczej*, Ofic. Wyd. IMPULS, ss. 193-204.

IV. Kompetencje dydaktyczne nauczyciela

Cele:

Student potrafi:

- opisać, rozpoznać w praktyce różne style nauczania,
- omówić różne typy i modele oceniania, funkcje oceny w szkole i podstawowe błędy popełniane przy ocenianiu uczniów.

7. Wykład – 2 godz.

Style nauczania i oceniania

Literatura obowiązkowa:

Fenstermacher G.D., Soltis J.F., *Style nauczania*, WSiP, Warszawa 2000, s. 12-19, 23-27, 34-42, 46-54, 61-65, 67-78.

Krywult-Szczudło B., *Pułapki oceniania*, „Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej”, Zeszyt 1-2/2001, Warszawa-Wrocław, ss. 207-210,

Walczak W., *Jak oceniać ucznia?*, Galaktyka, Łódź 2001, ss. 7-17, 38-56.

V. Kompetencje wychowawcze nauczyciela

Cele:

Student potrafi:

- zdefiniować podstawowe pojęcia z zakresu aksjologii pedagogicznej,
- wymienić i omówić warunki tworzenia środowiska wychowawczego w szkole,
- przedstawić i uzasadnić różne stanowiska dotyczące przymusu i dyscypliny w klasie szkolnej,
- wymienić sposoby przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole,
- wymienić podstawowe założenia i metody behawiorystycznego oraz humanistycznego modelu kierowania zespołem klasowym,
- omówić założenia analizy transakcyjnej, opisać przyczyny podejmowania gier szkolnych oraz sposoby reagowania na nie,
- zdefiniować podstawowe pojęcia z zakresu pedagogiki specjalnej,
- wymienić cele i integracyjne formy kształcenia specjalnego,
- opisać specyfikę funkcjonowania dzieci nietypowych (ograniczenia i możliwości) oraz zasady ich nauczania i wychowania.

8. Wykład – 2 godz.

Szkoła jako instytucja społeczna i środowisko wychowawcze. Nauczyciel – wychowawcą. Wychowanie przez dialog

Literatura obowiązkowa:

Marszałek J., *Rozwój zawodowy wychowawcy. Nowe spojrzenie na wychowawcę w szkole, Poradnik wychowawcy*, Wyd. Raabe, Warszawa 2000, ss. 1-14.

Rylke H., *Pokolenie zmian. Czego boją się dorośli?*, WSiP, Warszawa 1999, ss. 115-156.

Literatura uzupełniająca:

Boroń G., *Współpraca wychowawcy klasy z pedagogiem i psychologiem szkolnym*, w: *Poradnik wychowawcy*. Wydanie Podstawowe, E.6.1, Wyd. Raabe, Warszawa 2000, ss. 1-20.

9. Wykład – 2 godz.

Aksjologia pedagogiczna. Oddziaływania wychowawcze w klasie szkolnej – podstawy teorii wychowania. Struktura procesu wychowawczego. Cztery klasy wpływów (metod) wychowawczych. Grupowe metody wychowania. Projektowanie sytuacji wychowawczych

Literatura obowiązkowa:

Gurycka A., *O sztuce wychowania*, CODN, Warszawa 1997, ss. 29-61.

Konarzewski K., *Podstawy teorii oddziaływań wychowawczych*, PWN, Warszawa 1987, ss. 5-9, 20-21, 245-277.

Ostrowska U., *Aksjologiczne podstawy wychowania*, w: *Pedagogika*, B. Śliwerski (red.), t. 1, GWP, Gdańsk 2006, ss. 392-414.

Literatura uzupełniająca:

Dąbrowska T.E., Wojciechowska-Charlak B., *Między praktyką a teorią wychowania*, Wyd. UMCS, Lublin 1997, ss. 43-45.

10. Wykład – 2 godz.

Przemoc w szkole

Literatura obowiązkowa:

Dambach K., *Mobbing w szkole. Jak zapobiegać przemocy grupowej*, GWP, Gdańsk, 2003.

Rylke H., *Pokolenie zmian. Czego boją się dorośli?*, WSiP, Warszawa 1999.

Rylke H., Węgrzynowska J., Milczarek A., *Wychowanie przeciw przemocy*, Akademia Sztuk Społecznych, Fund. Bene Vobis, Warszawa 1998, ss. 1-31.

Literatura uzupełniająca:

Surzykiewicz J., *Agresja i przemoc w szkole*, w: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, cz. 2, PWN, Warszawa 2004, ss. 270-290.

11. Wykład – 2 godz.

Relacja nauczyciel - uczeń w szkole (w świetle analizy transakcyjnej)

Literatura obowiązkowa:

Berne E., *W co grają ludzie. Psychologia stosunków międzyludzkich*, PWN, Warszawa 1997.

Chaber A., *Sytuacja konfliktowa między nauczycielem a uczniem w ujęciu analizy transakcyjnej*, Częstochowa 1997, ss. 63-69.

Koszevska K., *Analiza transakcyjna w pracy wychowawcy*, w: *Poradnik wychowawcy*, Wyd. Raabe, Warszawa 2000, ss. 1-23.

Literatura uzupełniająca:

Johnson D.W., *Podaj dłoń*, Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 1992.

12. Wykład – 2 godz.

Przymus i dyscyplina w klasie szkolnej – przegląd stanowisk. Behawiorystyczny i humanistyczny model kierowania zespołem klasowym

Literatura obowiązkowa:

Arends R.I., *Uczymy się nauczać*, WSiP, Warszawa 1998, ss. 187-207.

Dembo M.H., *Stosowana psychologia wychowawcza*, WSiP, Warszawa 1997, ss. 280-284.

Mieszalski S., *O przymusie i dyscyplinie w klasie szkolnej*, WSiP, Warszawa 1997, ss. 16-42.

13-14. Wykład – 4 godz.

Między segregacją a integracją – dziecko nietypowe w szkole. Integracyjne formy kształcenia specjalnego. Charakterystyka dzieci nietypowych. Dziecko zdolne. Wskazówki do pracy dydaktyczno-wychowawczej

Literatura obowiązkowa:

Bogucka J., *Szkoła dla każdego*, „Psychologia w szkole”, 2005, nr 1.

Dembo M.H., *Stosowana psychologia wychowawcza*, WSiP, Warszawa 1997, ss. 415, 419-421, 426-435.

Partyka M., *Dzieci zdolne*, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, Warszawa 2000.

Ustawa o systemie oświaty. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki.

Literatura uzupełniająca:

Palak Z., *Nauczanie indywidualne dzieci z inwalidztwem wzroku w opiniach nauczycieli i rodziców*, w: M. Chodkowska (red.), *Pedagogika specjalna wobec potrzeb teraźniejszości i wyzwań przyszłości*, Wyd. UMCS, Lublin 1998, ss. 197-208.

Dykcik W. (red.), *Pedagogika specjalna*, Wyd. Nauk. UAM, Poznań 2001, ss. 197-208.

15. Wykład – 2 godz.

Relacje nauczyciel – rodzic w szkole. Zasady współdziałania nauczycieli i rodziców. Formy współpracy nauczycieli z rodzicami. Trudności w kontaktach z rodzicami

Literatura obowiązkowa:

Garstka T., *Kłopotliwy rodzic w pracy nauczyciela*, w: *Poradnik nauczyciela*, Wyd. Raabe, Warszawa 2002.

Maksymowska E., Tolwińska-Królikowska E., Werwicka M., *Pierwsze spotkanie z rodzicami*, w: *Poradnik nauczyciela*, Warszawa 2002, ss. 1-18.

Literatura uzupełniająca:

Babiuch M., *Jak współpracować z rodzicami „trudnych” uczniów?*, WSiP, Warszawa 2002, ss. 7-16, 40-65, 83-112, 115.

2. Program zajęć konwersatoryjno-warsztatowych

Liczba godzin: 30

Warunkiem udziału w zajęciach z pedagogiki jest znajomość treści omówionych wcześniej na wykładach, które na zajęciach konwersatoryjno-warsztatowych są omawiane w odniesieniu do praktyki szkolnej.

Celem zajęć konwersatoryjno-warsztatowych jest:

- umożliwianie doświadczania siebie w roli nauczyciela,
 - badanie wybranego problemu /obszaru rzeczywistości edukacyjnej szkoły poprzez realizację projektu studenckiego,
 - rozpoznawanie, rozumienie i tłumaczenie własnej koncepcji „bycia nauczycielem” (ujawniającej się np.: w realizowanym stylu pracy z grupą, sposobie reagowania na pojawiające się problemy, itp.),
 - w badaniu źródeł, ukrytych motywów własnego działania, szczególnie pomocne są pytania typu: *Jak?*, *Dlaczego?*, *Po co?* i próba wyjaśniania ujawnianych wzorów postępowania,
 - modyfikowanie wiedzy praktycznej i stylu pracy, pod wpływem:
 - autorefleksji,
 - konfrontowania osobistych poglądów ze studiowaną literaturą, poglądami innych studentów,
 - uzyskiwanych informacji zwrotnych, dotyczących przeprowadzonych samodzielnie zajęć.
- W tym procesie towarzyszą studentom pytania: *Jak można inaczej? Dlaczego warto szukać innej drogi? Co by było gdyby...?*

Podstawą oceny jest przygotowanie i przeprowadzenie (wg scenariusza) zajęć ze studentami, na temat wybranego do realizacji **projektu studenckiego** (I etap realizacji projektu).

Aby doskonalić kompetencje studentów w zakresie umiejętności samodzielnego planowania, realizacji i ewaluacji zajęć wymagamy, by:

- rozplanowali zajęcia w czasie (planując ewentualne modyfikacje w trakcie ich przebiegu),
- wykorzystywali i poprawnie stosowali na zajęciach aktywizujące metody i formy pracy,
- umiejętnie kierowali pracą grupy i skutecznie reagowali na pojawiające się problemy,
- dokonali samooceny przeprowadzonych zajęć i ustosunkowali się do informacji zwrotnych, których udzielają studenci i nauczyciel akademicki.

Ponadto do uzyskania zaliczenia konwersatorium z pedagogiki wymagana jest:

- **obecność na wszystkich zajęciach** (w przypadku opuszczenia zajęć powinny być one zaliczone indywidualnie),
- **zaliczenie kolokwium**,
- przygotowanie szczegółowego **planu dalszej realizacji projektu podczas praktyk pedagogicznych**.

1. Konwersatorium – 2 godz.

Drogi kształcenia pedagogicznego nauczycieli a oczekiwania studentów

– zapoznanie z programem zajęć

Cele

Student zna:

- program zajęć z pedagogiki,
- wymagania stawiane uczestnikom zajęć oraz kryteria oceny²,
- temat projektu wybranego do realizacji na zajęciach z pedagogiki, jego cele i sposób realizacji.

Literatura obowiązkowa (do przeczytania po zajęciach):

Pedagogiczne kształcenie nauczycieli w CEN UW. – Program zajęć konwersatoryjno-warsztatowych.

² Szczegółowe kryteria oceny studenta na zajęciach z pedagogiki przedstawiane są przez prowadzącego (patrz Kryteria oceny studenta).

2. Konwersatorium – 2 godz.

Co dla Ciebie znaczy wychowanie i nauczanie? – rozpoznawanie osobistych przekonań studentów

Cele:

Student potrafi:

- opisać na własnym przykładzie jak tworzą się osobiste teorie nauczania i wychowania,
- podać własną definicję nauczania i wychowania,
- przedstawić swoje stanowisko w kwestii podstawowych dylematów edukacyjnych (np. swobody i przymusu w nauczaniu i wychowaniu).

Literatura obowiązkowa:

Dobra szkoła? (tekst przygotowany na podstawie książki A.S. Neill, *Summerhill*, Ofic. Wydaw. Almaprint, Katowice 1991 – wybór i opr. M. Tkocz).

Literatura uzupełniająca :

Gribble D., *W poszukiwaniu idealnego systemu kształcenia*, Wyd. Impuls, Kraków 2005, ss. 13-38.

3. Konwersatorium – 2 godz.

Nauczyciel, jako organizator sytuacji dydaktycznych

Cel:

Student:

- zna aktywizujące metody i formy nauczania.

Literatura obowiązkowa:

Bernacka D. *Od słowa do działania*, Wyd. Żak, Kraków 2001.

ABC młodego nauczyciela (materiały pomocnicze dostępne na stronie domowej CEN UW).

4. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt I Rola wartości w procesie wychowania w szkole

Cele:

Student:

- potrafi opisać rolę wychowawcy w rozwoju moralnym wychowanka,
- zna różne sposoby rozbudzania u wychowanków wrażliwości na wartości,
- potrafi przeprowadzić wybrane ćwiczenia uświadamiające uczniom wartości i uwrażliwiające na nie.

Literatura obowiązkowa:

Dembo M.H., *Stosowana psychologia wychowawcza*, WSiP, Warszawa 1997, ss. 192-195, 202-203.

Fontana D., *Psychologia dla nauczycieli*, Zys i S-ka, Poznań 1998, ss. 257-259, 264-268.

Ostrowska K., *W poszukiwaniu wartości*, GWP, Gdańsk 1994, ss. 7-20.

Literatura uzupełniająca:

Ostrowska K., *W poszukiwaniu wartości*, GWP, Gdańsk 1994, ss. 22-110.

Popielski K. (red.), *Człowiek – pytanie otwarte*, Wyd. R.W. KUL, Lublin 1987.

5. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt II Planowanie pracy wychowawczej

Cele:

Student:

- wie, jakie etapy pracy należy uwzględnić, planując pracę wychowawczą z uczniami,
- zna etapy przygotowania programu wychowawczego klasy,
- potrafi określić cel swojej pracy wychowawczej z uczniami,
- wie, jak może wykorzystać godziny wychowawcze w realizacji założonego programu wychowawczego.

Literatura obowiązkowa:

Gurycka A., *Nauczyciel mistrzem wychowania w dzisiejszej szkole*, „Psychologia w szkole” 2004, nr 4, ss. 30-35.

Kalinowska M., *O sztuce wychowania – w dialogu z profesor Antoniną Gurycką*, „Psychologia w szkole” 2004, nr 4, ss. 39-45.

- wybrane samodzielnie przykładowe programy wychowawcze klas szkoły podstawowej i gimnazjalnej.

6. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt III **Zawieranie kontraktu z klasą**

Cele:

Student:

- zna pojęcie i rodzaje kontraktu edukacyjnego,
- rozróżnia pojęcie „komunikatu edukacyjnego” od wynegocjowanej umowy,
- wie jak konstruować skuteczne kontrakty edukacyjne,
- zna korzyści wynikające z zawierania kontraktu edukacyjnego,
- wie jakie błędy mogą wystąpić przy zawieraniu kontraktu i jak ich unikać.

Literatura obowiązkowa:

Żmijńska H., *Zawieranie kontraktu z klasą*, w: *Poradnik nauczyciela*, Wyd. Raabe, Warszawa 2003, G 1.8.

Żmijńska H., *Kontrakty jako metoda rozwiązywania trudnych sytuacji uczniów szkół ponadpodstawowych*, w: *Trudne sytuacje w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej*, Wyd. Raabe, Warszawa 2008, B.3.

Literatura uzupełniająca:

Biernat T., *Kontrakty jako technika rozwiązywania problemów wychowawczych w szkole*, „Wszystko dla szkoły. Miesięcznik z pokoju nauczycielskiego”, 2000, Nr 5 s.10 – 12.

Góralczyk E., *Umowa z klasą. Poradnik nauczyciela, wychowawcy i pedagoga*, Wyd. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2006.

Taraszkiewicz M., *Nauczyciel pod mostem, czyli o granicach odpowiedzialności*, CKPiDN w Mielcu – „Zeszyty Nauczycielskie”, 2008, nr 7.

7. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt IV **Kierowanie zespołem klasowym w modelu behawioralnym**

Cele:

Student:

- potrafi wymienić przyczyny trudności w kierowaniu pracą uczniów na lekcji,
- zna i potrafi zastosować w konkretnych sytuacjach behawioralne metody modyfikowania zachowań uczniów w klasie,
- zna mocne i słabe strony behawioralnego modelu kierowania zespołem klasowym.

Literatura obowiązkowa:

Clifford H.E., *Dyscyplina i kierowanie klasą*, PWN, Warszawa 2006, ss. 73-99.

MacKenzie R.J., *Kiedy pozwolić, kiedy zabronić w klasie*, GWP, Gdańsk 2008, ss. 57-94.

Literatura uzupełniająca:

Phillips D.C., Soltis J.F., *Podstawy wiedzy o nauczaniu*, GWP, Gdańsk 2003.

Pryor K., *Najpierw wytresuj kurczaka*, Wyd. Media Rodzina, Poznań 2004.

Skinner B.E., *Zachowanie się organizmów*, PWN, Warszawa 1995.

8. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt V **Kierowanie zespołem klasowym w modelu humanistycznym**

Cele:

Student:

- zna założenia humanistycznego modelu kierowania zespołem klasowym,
- wie jak w konkretnych sytuacjach wychowawczych wykorzystać metody modelu humanistycznego,
- zna mocne i słabe strony humanistycznego modelu kierowania zespołem klasowym.

Literatura obowiązkowa:

Clifford H.E., *Dyscyplina i kierowanie klasą*, PWN, Warszawa 2006, ss.188-219.

Literatura uzupełniająca:

Gordon Th., *Wychowanie bez porażek w szkole*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2004.

Rogers C., *O stawianiu się osobą. Poglądy terapeuty na psychoterapię*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2002.

9. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt VI **Przemoc w szkole**

Cele:

Student:

- zna cechy, które charakteryzują sprawcę i ofiarę przemocy,
- wie jakie są mechanizmy powstawania przemocy i jak im zapobiegać,
- wie, na czym polega zjawisko przemocy w Internecie i jak możemy mu zapobiegać.

Literatura obowiązkowa:

Czapiński J., *Raport roczny programu społecznego „Szkoła bez przemocy”*. Diagnostyka szkolna 2009, Wyd. FORTE, Warszawa 2009, ss. 24, 45–47, 50–59.

Maksymowska E., Sobolewska Z., Werwicka M., *Wychowywać ucząc*, CODN, Warszawa 2006, ss. 48–50.

Olweus D., *Mobbing. Fala przemocy w szkole. Jak ją powstrzymać?*, Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza, Warszawa 2007.

Literatura uzupełniająca:

Grzebałkowska M., *Żal mi dziewczyny z mojej klasy*, „Gazeta Wyborcza”, Duży Format, 29. 04. 2008.

Rylke H., Węgrzynowska J., Milczarek A., *Wychowanie przeciw przemocy*, Akademia Sztuk Społecznych, Fund. Bene Vobis, Warszawa 1998.

Rylke H., *Pokolenie zmian. Czego boją się dorośli?*, WSiP, Warszawa 1999, ss. 39–72.

10. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt VII **Integracja zespołu klasowego**

Cele:

Student:

- wie, jakie są kolejne fazy rozwoju grupy i jak może pomagać w tworzeniu pozytywnych relacji w klasie,
- wie, jak może zdobywać informacje o aktualnych relacjach wśród uczniów i brać udział w tworzeniu norm grupowych,
- zna metody przeciwdziałania trwałym, wrogim podziałom w obrębie klasy.

Literatura obowiązkowa:

Jagięła J., *Samotność w szkole*, „Psychologia w szkole”, 2004, nr 2, ss. 3–16.

Maksymowska E., Sobolewska Z., Werwicka M., *Wychowywać ucząc*, CODN, Warszawa 2006, ss. 35–40, 43.

Mazurowska K., Cieślukowska D., *Uczeń z innego świata*, „Psychologia w szkole”, 2006, nr 1, ss. 67–75.

Pieróg M., *Dziecko nieśmiałe w klasie*, „Remedium”, Lipiec-sierpień 2005.

Literatura uzupełniająca:

Hamer H., *Oswoić nieśmiałość. Scenariusze lekcji wychowawczych*, Veda, Warszawa 2000.

Jagięła J., *Trudny uczeń w szkole*, Wyd. RUBIKON, Kraków 2005, ss. 41–51.

11. Konwersatorium – 2 godz.

Projekt VIII **Uczeń zdolny w szkole**

Cele:

Student:

- zna potrzeby utalentowanych dzieci,
- zna sposoby przeciwdziałania potencjalnym trudnościom w pracy z dzieckiem zdolnym,
- potrafi wymienić różne metody i formy pracy z uczniem zdolnym.

Literatura obowiązkowa:

Dzierzgowska I., *Uczniowie wybitnie zdolni w szkole – radość czy kłopot?*, Wyd. Raabe, Warszawa 2008.

Maksymowska E., *Dziecko zdolne w twojej klasie*, w: *Poradnik nauczyciela*, Wyd. Raabe, Warszawa 2000.

Marzec M., *Uczeń zdolny... niespecjalnej troski*, „Psychologia w szkole”, 2008, nr 1.

Literatura uzupełniająca:

Monks F.J., Yburg I.H., *Jak rozpoznawać uzdolnione dziecko – poradnik dla rodziców*, Wyd. WAM, Kraków 2007.

12. Konwersatorium – 2 godz.**Projekt IX Relacje nauczyciel – rodzic w szkole**

Cel: student potrafi rozwiązywać określone problemy we współpracy z rodzicami.

Literatura obowiązkowa:

Garstka T., *Kłopotliwy rodzic w pracy nauczyciela*, w: *Poradnik nauczyciela*, Wyd. Raabe, Warszawa 2002.

Maksymowska E., Werwicka M. *Jak przekazywać rodzicom negatywne informacje o dziecku*, w: *Poradnik nauczyciela*, Wyd. Raabe, Warszawa 2003.

Literatura uzupełniająca:

Fechner-Sędzicka I., Lachowska-Żarska E., *Nauczyciele-rodzicom. Spotkania klasowe prowadzone metodą warsztatową w szkole podstawowej*, Wyd. BEA-BLEJA, Toruń 2002.

13. Konwersatorium – 2 godz.**Projekt X Problemy początkującego nauczyciela****Cele:**

Student:

- wie, jakich zachowań powinien unikać młody nauczyciel na starcie oraz zna pułapki związane z jego rolą zawodową,
- zna typowe problemy początkującego nauczyciela, związane z:
 - o utrzymywaniem dyscypliny w klasie,
 - o motywowaniem uczniów,
 - o radzeniem sobie z indywidualnymi różnicami pomiędzy uczniami,
 - o ocenianiem uczniów.

Literatura obowiązkowa:

Bullough R.V., *Początkujący nauczyciel*, GWP, Gdańsk 2009.

Fabiś I., *Start zawodowy bez szoku*, „Edukacja i Dialog” 1998, nr 8.

Literatura uzupełniająca:

Nodzevska E., *Młody nauczyciel w zespole pedagogicznym*, Pozyskano z :
<http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU1799>

14. Konwersatorium – 2 godz.**Student na praktykach. Kolokwium zaliczeniowe****Cele:**

Student:

- zna *ABC praktykanta* (cz. pedagogiczną)³,
- potrafi opisać dalsze kroki realizacji swojego projektu na praktykach.

Literatura obowiązkowa:

ABC praktykanta (materiały pomocnicze dostępny na stronie domowej CEN UWwr.)

15. Konwersatorium – 2 godz.**Zajęcia zaliczeniowe.** Omówienie kolokwium. Ewaluacja zajęć.

³ *ABC praktykanta* dostępne na stronie domowej CEN UWwr.: www.cen.uni.wroc.pl zakładka: *Uprawnienia pedagogiczne*
- *Praktyki pedagogiczne*.